

Nagypénteki éneke

orgánus ének

Magasab áll a Golgota ormán
a nagy keresz elhagyottan, árván.

Csak egy nagyal zokogott magában
elmerülve méj nagy fájalmában.

Ó, ha én is ott lehettem volna,
mint a zápor a könnyem úgy fojna.
Minden csepp vért százszor megcsókolnék,
Nem mennék el soha többé onnét.

/utána egyik asszony más énekekre, un. zalai változatra énekelte/

Bucsui/koldus/ ének / *Nem* János/1907, Magyaraker/-Bedegker/

Máriagyüd felé vezet egy gyalogut,

Ára bandikolt egy világtalan koldus,

Adjatok, adjatok, amit Isten adott, :/:

Mert hogyha nem attok, ti is megvakultok

"ezt még gyerek koromba hallottam igazi koldustól. Szoktak menni, Andocs-
ra is. Leült a zut szélin és ott énekelt... összejöttek ezek ott. Ennek
a világtalannak egy lánya izs volt, ojan erős lánya, aki vezette"-majd
Csordásné közbeszólása alapján többen is állították, hogy a nevezett
a Kapolyról származó Csató János volt az énekes-koldus! Az én mustoha
apámmal valami távoli rokonságba is vót, talán Torvajon van neki u-
nokája, azt hiszm, az is Csató János".

Különös élmény volt a tabi öregek klubjában gyűjtő tevékenységet
végezni; szinte egymással konkurálva igyekeztek mindent elmondani ré-
gi emlékeik közül, amelyeket -természetesen-igyekeztem felidézteni
velük. Ekként került elő sokféle hivatalos énektől kezdve a katonadalo-
kon át balladáig, gyermekjátékig sok műfaju anyag. Különös meglepetést
okozott többek között Balikóné, aki áttekintésre átadott nekem egy mult
századvégi Daltár VI. kötetet, melyben megleltem az éppen ezen a témán
dolgozó Kánai menyegző-t is. Megkérdezve, hogy olvastá-e, hallotta-e ezt
az éneket, a többi öreggel együtt-az t a feleletet kaptam, hogy sosem
hallották. Kezébe adtam a porosodó könyvet, s legnagyobb meglepetésre
az olvasott szövegre azonnal rögtönzött egy eddig nem ismert dallamot.
Különösségét fokozta ennek az improvizációnak az, hogy a Kájoni-féle
dallam 3. sorára majdnem teljesen azonos énekek produkált.:

Az igazi Messiás eljött,

Sokfelé nagy csodát köztünk tött,

A vizet is borrá tette,

A násznépet vendégelte

Kánai menyegzőbe.

Itt minnyájan vigan levének,

Jézus is elhívták vendégnek,

Őt követték tanítványa,
 Mint tyukot a fiai,
 Kánai.... stb.

Az első tál ételt felhozták,
 Jézust azzal igen kínálták,
 Mindennek, tetszett az étel,
 De borba vala véték.. stb

Jézus anyja, hogy ezt meglátta,
 Fogyatozásukat sajnálta,
 Fijam mondá, borunk nincsen,
 Azért semmi kedvünk sincsen...stb.

Jézus vikságot hogy tenne,
 Szent anyja kérése meglenne,
 Parancsollá meritsetek,
 Kutból hat vedret töltsetek... stb.

Itt a szolgák frissen sietnek,
 Hat vedreket kutból töltenek,
 Jézus borrá változtatta,
 Első csodáját mutatta... stb.

A bort adják násznagy kezébe,
 Hogy adja a vendég elébe,
 Násznagy abort megkóstolja,
 A vőlegényt megszóllítja... stb.

Minnyájja a zuj bort kóstolják,
 A dejó, de jó, kiáltják,
 Ebbor jó bor, ez az új bor
 Sokkal jobb bor mint az óbor... stb.

Mos minnyájan vigan levének,
 Eggyet-kettőt frissen bevettek,
 Asszonynépet meghordozták,
 Az öregjét és apraját... stb

Péter is Jakappal jelen van
 Köszöntik Andrásra nagy gyorsan,
 Tamás elől elragadják,
 Szomjas torkukra felhajtják... stb.

János a poharat vigyázza,
 Ritkán kerül, nehezen várja,
 Jakab elől elragadja,
 Szomjas torkára felhajtja ... stb.

Iskárjótes ezt midőn látja,
 Hogy őtet senki sem kínálja,
 Kap egy vedret, háladásért
 Iszik csak a menyasszonyér... stb

Bertalannak se jut több eszébe,
 Hogy kinek igyék a nevébe,
 Mert a vendégek láttára,
 Gondja van csak a torkára... stb.

Jó minékünk az Istent kérnünk,
 Hogy máákor is bort adjon nekünk,
 Óbor,jó bor,ijentigyunk,
 Isten áldjunk,megint igyunk... stb
 Isten áldjunk megint igyunk,
 Kánnai mennyegzőbe... Vége.

- - - - -

A Nagyatádhoz tartozó Bodvicán szintén az öregek klubjában hallottak:

(Kiss Lajosné, 1913)

Minden hivek jójjetek,
 Máriát köszöntsétek,
 Köszöntsük a szüz Máriát,
 Jézus szent anyját.
 Szentháromság szép templomát,
 Egek asszonyát.

Mária hozzád futunk,
 Mert csak tebenned bizunk,
 Mert te vagy az özvegy,árváknak édesanyja,

Több strófáját tudták még a népszerű Egykor a szép Názáretben kezdetű,kis Jézus köntöséről szóló éneket is,meg a Máriacelli bucsura menő leány szívének kivételéről szóló történetet stb.

"Vettünk is bucsun ijen istóriáá füzetecskéket,de elkallódta a háboruba...öregapámnak az ~~apja~~,az szokott járn ijen bucsura,Máriacellbe is elvót és onnét hozta ... csak annyit emlékszek má,hogy mikor az erdő közé ért,ott a rablók megtámadták,és hogy aszonták neki,hogy adja oda a pénzt ami van.A lán meg aszonta,én nem viszek semmi pénzt se,mer nekem nincsen,én a szívemet viszem Máriának.És akkor a rablók lefogták,s intett a vezérük,hogy vegyék ki a szívet neki és tegyék a tenyerébe,és a lán a tenyerébe vitte.Mikor odaért Nagy-cell határáho,akkor a harangok maguktól mind megszólaltak-énekekkel mondta:/

A harangok maguktól mind megszóllalának,

Az angyalok kezei huzták meg azokat.

Akkor a lán letérdelt az oltar eleibe és akkor mingyá összeesett--
 --Olég messzi vót ám mihozzánk Segedd.Előtte nap el szoktunk mennyi,mer gyalog messze voút.Vót egy öreg előénekes asszon,ollan nagyon különleges család volt...hát az mindig hozott egy nagy fejevka ennivalót. Vót egy ollan bolondos lán éx az vitte a fején,mer ő nem vitte.Vótunk ám vagy ötvenen-én még kislán vótam-;mit hozhat aRozi néni ennyit?Ez a

bolondos lán egy gyökérbe megbotlott, a véka leesett, Hát Istenem!, mi vót benne? Egy nagy kormos fazékba tökfőzelék, egy másikba meg tejfőlés turó. Mongyák neki a zasszonyok, -mer mindenkinek keresztanyja vót ez a zénekes-asszon-ja, hát körösztyanyám, azt minek viszi a bucsura? Hát gyerekeim, a szögényeknek....hát akkor ott leüt, a cigányok meg körülfozták és szétosztotta, etette őket.... Éjjē ott alutunk a kápona mellett a szabadba. Vót ollan bőszyoknyánk, egyik felét fölhajtottuk, másikkal betakaróztunk...énekütünk, imátkoztunk...mink Vésén szoktunk körösztyü mennyi, mer ez református falu vót, és ott is azért mindig harangoztak; ez a vései nép a sok szép szőtteseket ojanakor mindig kirakták, amikor a bucsusok jöttek, a bucsusok tiszteletére. Ez ollan szokás volt ott. Nálunk vót ijjen Mária-zászló. legelü keresztet vittek, a keresztet meg vót koszoru, virág. Azt inkább férfiak szokták vinni. A zászlót meg a nagyobb lányok. A lányok után mentek a fiatal asszonyok, hátrább meg mengek a zöregebbek, a zasszonyok után mentek a féfijak. Az előénekes asszon inkább középpen ment. Ha tudták az éneket, mind együtt mondták, ha nem, akkor előre mondta az énekes és utánna meg monták. Ottan Segösden van az a kis kut a kápona alatt, hát azt monták szentkuttanak, de az idén is vótam és be vót má csukva, nem tudom, hogy mér nem engedtek belőle vizet meríteni? Osztt akkor megmozsdattak abba vízbe a felnőtt asszony ijjen kissebb lányokat és akkor utánna bucsui keresztanyja vót. Megmozsdatta, monta Atyának fiunak nevébe, megcsókulták. Ezt nagyon komolyan vették, még lakodalomba is meghitták ezeket utána. A keresztlánynak vettek ijjen képecskét, szobrot, báholvasót. Ezt hoztak haz is, mint gyerekek vártuk is hoznak. -Utána vót mulatság is, de a meszsabbre valók, azok hazamentek a mise, vagy litánia után.

Előtte mikor készültünk a bucsura, sütöttünk egy kis kalácsot, csirkét rántottunk mi már, a régebbiek megcsinyáták paprikássan, s csak ugy kenyérrel ették hidegen is. Vót ugy, hogy néha a pap is gyütt velünk, ha nem vót ollan öreg. Mi magunk vittük mindent szekér nélkül, mindenki vitte a maga cuccát..."

- - A további beszélgetés során több népi ima is előkerült az öregek társaságában:

Én lefekszek én ágyamba,
Minden testi koporsómba,
Három angyal engem id vár,
Egyik őriz, másik vigyáz,
A harmadik a bünös lelkemed várja.

Fehér rózsa Mária,
Jézus engem találja,
Jézus ajtómba,
Boldogasszon ablakomba,
Ablakomnak négy szegletibe
Négy szép őrző angyal.

Őrizzetek angyalok,
 Hogy én is abba a boldog
 órába nyughassak, amellikbe
 Krisztus Urunk született.

Én kilépek én ajtómon,
 Ott látok egy aranyos szentegyházat,
 Kivü aranyos, bellü irgalmas,
 Ott tarják a hétszer-hét szent misét,
 Jézus hét szent vérét felszedik,

Az angyalok etetik/?/
 Szüz Máriának bemutatják.
 Szent szó, szent beszéd,
 Bizony mondom, aki ezt este,
 reggel elimádkozza,
 velem lesz a paradicsomba.

-még öreganyámtu tanutam.. ajis ugye járt bucsujáró hejekre és onnajt
 sok mindent hozott.."

Az öregek társaságában lévő cseléd-pásztor mondotta:

Pardiszonkertbe még szentkut vót,
 Mossa Krisztus Urunk szent sebjeit,
 Jertök ide körösztenyök,
 Nézzétök a sebeimet,
 Hogy a zsidók megöldöztek,
 Vazsvesszővel megcsapkodtak,
 Hét csöb vére elcsöppent,
 Az angyalok fölszedték,
 Tá.....magas mennybe föl vitték,
 Az egész menyországot szagával betöltötték,
 Minden harangok szólladoznak,
 Minden gyertyák gyulladoznak,
 Minden lélkék örülnek,
 De csak az egy nem örül,
 Aki apját, anyját megverte.
 Jaj, én nem vertem, csak gondoltam.
 Fog Szent Péter a kulcsot,
 Mutass neki széles poros utat,
 Amelyeken azn ördögök pokolra járnak.

Drágalátos fényes Jézusom,
 Ne cselekedd evvel a bünössē,
 Mig ez a bünös ezt az imáccságot el nem mondja:
 Égen menő csillag, bár mennyire vér, földön mennyi
 szent volt, este lefekvéssē, röggel fölkeléssē
 tuggya potosvéru kisded, mikor üdvezüljek, kisded Jézusom. ámmen.

"-édesanyám tanuta egy öregasszonnu,akkor a zasszonnak juhász vód a zura;az én nagyapám ammeg kanász vód....Osztán ezek lányok voltak,s édesanyámnak aszonta,gyereJuli megtanittalak imátkozni"-elmondta Mátyás György/1905/Rinyaszentkirály/,majd így folytatta:"no,megállon csak,van ám még más is"-

Ma vala csütörtök,tébetül a Krisztus Jézus szencséges temetőjébe, Ez a szencséges szent szavaji ,jaj,de igen fájnak a szentséges szent sebjei.Kíssebb,ki nagyobb,ki vagyon nyidva;ki ezen^{ez} világon találkozia ojan embör,ki ezt a zimáccságot napjában "egyszer" elmondaná,péntökön háromszor,három lölköt a polkolbók kiszabadittana,apját,ajnyát tulajdon magát.Aki ezt az imáccságot halja és még nem tanulja,Krisztus Jézus elü hivatja.-

Én midig este szokom imátkozni,röggē nem szokom.

Feér rózsá Mária,engön Isten találjon,

Szent színével szeréssen,

Szent vérével megváltson,

Órizz anygyal éfélig,

Éfél után Jézus Krisztus mindétig,

Hogy szivem el nē aludják,

Gyarló testēm nyugodják,

Engedd nékem ezt kegyésen

Atya,fiu fölségessén

Élvén örök dicsőségben

Most és mindēnkör örökkön örökké.Ámmen.

Én ezt is emontam minden este megmondom magának őszintén,én cseléd vótam.Ott a cselédek,dógozott az,nem vót eszébe napközbe a zimáccság.
